

matie spin-nijdig wordt, wanneer diezelfde opmerking b.v. aldus wordt geformuleerd: „De heer X slingert zich als een wingerdrank om z'n stoel”? Of: „de heer Y. loopt op chocolade-hakken” in stede van „de passen des heeren Y. schijnen mij in deze rol eenigermate te coquet”? Wat Hollandsch is het toch dat critiek vervelend moet zijn om niet ongepast te worden genoemd. En, gesteld nu eens het zonderlinge geval, het waarlijk buiten-issige geval dat de tooneelspeler, laten wij nu zeggen binnenskamers, den betrokken criticus eens gelijk zou geven, zou hij dan van de spotzieke critiek niet evenveel kunnen leeren als van de saaie?

Intusschen de tooneelspelers-actie heeft, althans indirectelijk, invloed uitgeoefend. Barbarossa wordt bij Heyermans' voorstellingen voortaan geweigerd.¹⁾ Hij had n.l. zeer spotziek geschreven over de 300ste voorstelling van „Allerzielen”. Als Barbarossa hiermede heeft willen zeggen, dat de voorstelling van „Allerzielen”, zooals zij nu door het gezelschap-Heyermans gegeven wordt, eene

J. de m u k e

slechte is, dan ben ik het hiermede oneens. Maar, alweer voor een goed verstaander, heeft hij, dunkt mij, o.a. willen betoogen dat hem de werkwijze van den heer Heyermans: het doubleeren of tripleeren en ook het maar aldoor engageeren van nieuwe tooneelspelers, niet bevalt. Door dit doubleeren immers moest de rol van de huis-houdster van pastoor Nanssen, die destijds bij de „pre-mière” (bij de vroegere „Tooneelvereniging” gecreëerd werd door mevrouw de Boer—van Rijk, nu bij de nieuwere bezetting („Allerzielen” is in die nieuwe bezetting o.a. 100 maal gegeven) vervuld worden door mejuffrouw Hesje van Rijk, die natuurlijk niet op één lijn staat met hare tante. En zóó hekelde Barbarossa ook het feit dat Johan Schmidt een doublure-rol vervult. Ik deel hier ook dit, zijn bezwaar, niet.

J. W. a l e h

Maar hier komt het op aan: Mag een criticus, behalve over de voorstelling zelf, ook een oordeel geven over de werkwijze van een tooneeldirecteur? En kan men dit optreden dan persoonlijk noemen? Mij dunkt dat er samenhang is tusschen voorstellingen en werkwijze van den tooneeldirecteur en dat men dit optreden-als-zoodanig niet persoonlijk kan noemen. Misschien geeft de heer Heyermans mij daar zelfs gelijk in, maar blijft zijn bezwaar en zou hij kunnen zeggen: „Ja, maar u spreekt over de goede verstaanders, maar Barbarossa drijft de menschen uit mijn schouwburg. Ook de slechte verstaanders van critiek heb ik noodig voor mijn zaak. En ik vind nu eenmaal den toon ongepast.”

Dit is een kwestie van gevoel en van inzicht. Heyermans meent dat Barbarossa „zonder eenig verantwoordelijkheids-gevoel en met opzet zijn zaak in den grond wil boren.” Ik geloof dat hij iets anders bereiken wilde. Maar, daar Heyermans dit denkt... heeft hij, van zijn standpunt, gelijk, als tooneeldirecteur geen toegang te verleenen aan iemand, die zijne zaak z. i. te kwader trouw, schaden wil.

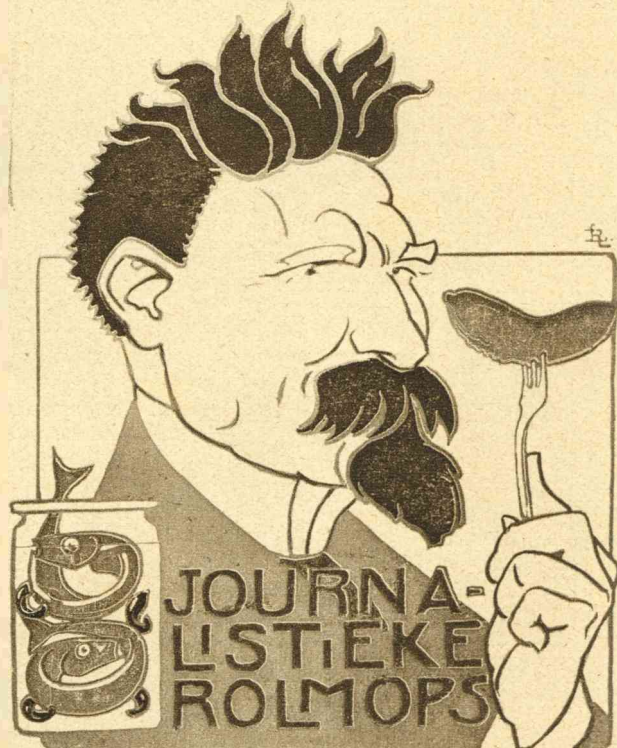
Laat ons nu eens aannemen dat de grieven der tooneelspelers-vereeniging inderdaad gegrond zijn. Zou er dan niets gedaan kunnen worden om de tooneelspelers niet geheel „weerloos” te laten?

Mij dunkt: daar zijn drie mogelijkheden. De eerste mogelijkheid is deze: Elke acteur belove zich zelve en zijnen vakvereenigingsgenooten plechtig te willen leeren van de critiek en de niet-waardige en niet-juiste critiek onder algemeene adhaesie, minachtend schouder-ophalend voorbij te gaan.

De tweede mogelijkheid: Zij richten, laten wij zeggen,

een maandblad op, onder redactie van niemand (een journalist, die het vak verstaat, moet het blad dan in elkaar zetten) en onder medewerking van allen, en in dit blad geven zij anti-critiek, spottend, ernstig, deftig, joviaal, ieder naar zijne eigen geaardheid. De becritiseerde critici moeten zich dan maar niet ergeren over den toon, want die houden zich dan maar aan den regel: te willen leeren van de anti-critiek en de niet-waardige en de niet-juiste anti-critiek, onder algemeene adhaesie hunnerzijds minachtend schouderophalend voorbij te gaan.

De derde mogelijkheid: De tooneelspelers richten niet zelf een blad op, maar verzoeken de hoofd-redacties der groote dagbladen eene dagelijksche of wekelijksche of maandelijksche rubriek te willen geven onder „kunst-nieuws”, voor anti-critiek.

INGELEGD door BARBAROSSA

Omslag van het onlangs bij de firma v. Holkema & Warendorf te Amsterdam uitgegeven boekwerk: Journalistieke Rolmops door Barbarossa (tooneelcriticus van De Telegraaf).

Ja, er is nog eene vierde mogelijkheid. De tooneeldirecteuren bereiden zulke uitstekende voorstellingen voor, engageeren slechts eminente artisten, — ze jagen alle prutsers dan maar de straat op: er zijn nog wel andere nuttige beroepen — en ze engageeren eveneens eminente regisseurs. Dan zou de criticus wel een Nurks, wel een onaangenaam mensch in den Haarlemmerhout moeten zijn, om ééne aanmerking te kunnen maken.

En Nurksen, onaangename menschen in den Haarlemmerhout, gaan we allen, schouderophalend, voorbij.

EDMOND VISSER.

Wij geven hier de portretten van enkele zeer bekende tooneelcritici.

¹⁾ Dit was toen dit artikel geschreven werd. Intusschen is de vrede hersteld

DE BEROEMDE ZEISTERBOSSCHEN IN GEVAAR.

natuurschoon zou verdwijnen, doch een gedeelte zal toch als bouwgrond worden geëxploiteerd.

Hierboven geven wij 2 opnamen uit de Zeisterbosschen, waarover zooveel geschreven en gesproken is. De gemeente heeft deze bosschen aangekocht om te voorkomen, dat dit stuk Bovenstaande foto's geven den beroemden „Wonderboom” en het z.g. „Laantje zonder eind”.